

Ключові слова: правопорушення, об'єкт правопорушення, суб'єкти охорони державного кордону, військовий правопорядок.

Аннотація

Ганьба О. Б. Особенности объекта правонарушений, совершаемых субъектами охраны государственной границы Украины. – Статья.

Статья посвящается анализу содержания и особенностей объекта правонарушений, которые совершаются специальными субъектами в сфере охраны государственной границы Украины.

Ключевые слова: правонарушение, объект правонарушения, субъекты охраны государственной границы, воинский правопорядок.

Annotation

Ganba O. B. Peculiarities of the offence's object, committed by the subjects of the state borders protection. – Article.

The article is determined to analyze the contents and peculiarities of the object of offenses committed by special subjects in the sphere of security and defense of the state borders of Ukraine.

Key words: offense, object of offense, subjects of security and defense of the state borders, military monocarcy.

УДК 342.7

Л.Н.Кисляк

старший викладач кафедри

гуманітарних

та соціально-економічних дисциплін

Івано-Франківського факультету

Національного університету

«Одеська юридична академія»

ДЕРЖАВНИЦЬКІ ІДЕЇ У ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ГРИГОРОВИЧА ШЕВЧЕНКА

Тарас Григорович Шевченко сягнув вершин української і вселюдської культури як геніальний поет, мислитель, художник-академік, ввійшов у свідомість суспільства свого часу і наступних епох як людина,

що акумулювала національно-культурні і національно-політичні здобутки усіх попередніх поколінь. Він добре був обізнаний з національно-визвольними рухами і в Україні, і в сусідніх країнах, зокрема слов'янських, Західної Європи та Америки. Його пізнання базувалося на національній основі, на загальнолюдських цінностях, в яких він виходив із становища України, розглядав її як його частину, у якому (світі) їй належить таке місце, на яке вона (Україна) заслуговує. І він усе, що міг, зробив для утвердження її самобутності, розповівши про її героїчно-трагічну історію і ту титанічну боротьбу, яку вів її народ за свою незалежність. Завдяки його зусиллям Україна почала виходити із стадії невідомості. Але, на жаль, цей процес затягнувся на століття, а Україна так і не пододала комплексу державної неповноцінності.

Дослідженню політико-правових поглядів Кобзаря присвятили свої праці такі вчені як Я.Д. Дмитренко, Ф.М. Кирилюк, М.І. Обушний, М.І. Хилько, М.Ю. Козицький, О.В. Поліщук, О.Л. Копиленко, М.І. Неліп, І.Д. Назаренко, Є.С. Шабліовський та інші.

Зміни у сучасній культурі надають новий поштовх до розвитку українознавчих досліджень і можливість комплексного підходу до вивчення історичних явищ і осіб, національного буття українців. На сучасному етапі становлення української науки посилюється увага до процесів культурного розвитку та впливу особистості на розвиток соціуму. Звідси необхідним є дослідження творчості Т.Г. Шевченка як формовиявів національного самоствердження подвижників української нації, а також їхнього впливу на розвиток національної ідентичності українців.

У період розбудови Української держави актуальним є вивчення державницьких ідей Великого Кобзаря, його інтерпретація України як вільної, незалежної в сім'ї слов'янських народів.

У радянській науці стверджується, що Шевченко усю свою енергію віддав боротьбі за соціальне визволення свого народу. Поняття національні витіснилися поняттями класовими та інтернаціональними. Представляючи Шевченка тільки як співця дружби і єднання слов'янських народів, зокрема українського і російського, що, зрештою, не суперечить об'єктивній реальності, радянська наука не зважувалася

відверто заявити, що Шевченко цю дружбу мислив як дружбу рівного з рівним, як незалежного, повноцінного українського народу з усіма народами світу.

Початок творчості Великого Кобзаря припав на час найбільшого занепаду українського суспільного життя. На той час Україна втрачала рештки своєї автономії – скасування у 1831 році Магдебурзького права в містах, Литовського статусу в 1840 р. знаменувало кінець застосування західноєвропейської за своєю суттю юридичної практики у Наддніпрянській Україні. Врешті замість малоросійського генерал-губернаторства було запроваджено поділ на губернії. Царизм проявляє непримиренну ворожнечу до всяких ліберальних ідей, топталися найменші прояви громадського чину.

Власне у таку глуху ніч занепаду українського національного життя і з'явився геній Т.Г. Шевченка.

У другій половині 1840-х рр. Шевченко пов'язав свою долю з таємним Кирило-Мефодіївським братством. Багато з написаного у ці роки співзвучне з програмовими документами братства, зокрема зі знаменитою «Книгою буття українського народу». В Статуті Кирило-Мефодіївського братства, зазначалося: «3. Кожне плем'я повинне мати народній уряд і зберігати повну рівність громадян щодо їх походження, християнських віросповідань і становища. 4. Уряд, законодавство, право власності й освіта в усіх слов'ян повинні ґрунтуватися на християнській релігії. 5. При такій рівності освіта й чиста моральність повинні служити умовою участі в уряді» [1].

Поділяючи ідеї слов'янської взаємності, які знайшли широке розповсюдження у всьому слов'янському світі, обурюючись тим, що слов'яни не можуть відстояти своїх прав, він вважав, що вони спільними зусиллями повинні зберегти себе серед інших народів і рас. Слов'янська федерація яка б на демократичній основі об'єднала усіх слов'ян як рівних між собою, трактувалася братчиками як одна із форм державного об'єднання, яке могло б спричинитися до здобуття українським народом політичної незалежності. Ця ідея приваблювала і Шевченка, знайшла виявлення у багатьох його творах. Послідовно дотримуючись думки, що

єднання можливе тільки на демократичній основі, поет зосередив увагу на важливих етапах української історії. Оголоюючи правду минулого, він хотів, щоб її зрозуміли його сучасники.

На державницьке спрямування волелюбної Шевченкової поезії вказували мислителі ідеологічних орієнтацій. Федераліст М. Драгоманов не без докору відзначив: «По всьому тому, що писав Шевченко з 1845 р., воля та – більш усього воля своєї породи й країни, воля національна й державна» [2].

Державник Є. Маланюк розглядав це питання у компаративістичному аспекті. Одним з перших звернувши увагу на міфотворчість поезії Міцкевича й Пушкіна, він у «Посланії» вказав на державотворчий міф, поданий кожним з цих поетів, як на позитивний приклад, наслідком якого стали здобута Польщею незалежність і тривка російська державність.

Шевченко ж, на думку тодішнього Маланюка, нібито випадав з цього процесу, бо зупинився на півдорозі – запалив маси ідеєю політичної самостійності, але не надихнув їх на конструктивний державотворчий чин:

Шевченко лиш збудив хаос,
Що нерушимо спав над степом, –
Він не здійснив своїх погроз,
Він Гонта був, а не Мазепа [3].

Погляди Тараса Шевченка на державу і право виразно постають у багатьох його творах. Наприклад, у вірші «Саул» простежується теорія насильства влади:

... Свої ягнята і телята
На полі вольнім вольно пас
Чабан, було, в своєму раї...
Аж ось лихий царя несе
З законами, з мечем, з катами
З князями, темними рабами [4, с. 476].

З болем у серці пише Т. Шевченко у «Розритій могилі» і про рідну Україну:

Світе тихий, краю милий,

Моя Україно!
За що тебе сплюндровано,
За що, мамо, гинеш?
Оплакує він рідну Батьківщину і в інших творах:
Заснула Вкраїна,
Бур'яном укрилась, цвіллю зацвіла...
Мій краю прекрасний...
Хто тебе не мучив?
Погибнеш, згинеш, Україно,
Не стане знака на землі [4, с. 170].

Огортаючи своїм зором минуле – сучасне – і майбутнє України, Шевченко трактує Україну в космічному аспекті, в'яжучи поняття її добра із загальнолюдським добром. І в цьому, загальнолюдському аспекті, нема в нього зупинки на половині дороги.

Нема на світі України,
Немає другого Дніпра... [4, с. 246].

Але – Шевченкова Україна – це поняття неспівмірно ширше від самого краєвиду, від географічного поняття території. Україна – це в першу чергу комплекс долі людей, «мертвих, живих і ненароджених» Шевченкових «земляків», «в Україні й не Україні сущих». Це вся історія народу із найдавніших її початків, через сучасність Шевченкових часів і в невпинній марші у заховане від людського ока майбутнє.

Візія майбутнього, що стояла перед Шевченком, не була відірвана від важкого сучасного, ані овіяного славою минулого. В своїй справедливій критиці Шевченко не жалів найзаслуженіших перед історією постатей. Наскільки важливою в осіб на високих державних постах є їх особиста мораль – Шевченко показує у поемі «Царі» («Старенька сестро Аполлона...»), в якій не щадить гострих слів. Держава, яка має бути чиста перед Богом, яка має надіятись на охорону від зовнішніх ворогів, мусить мати чистих серцем проповідників. За Шевченком, чим вищий пост, тим вищі вимоги. Але особиста доброта і чистота в державного мужа – це ще не все. Провідник народу – чи то цар, чи князь, чи гетьман, несе відповідальність за долю своєї нації, і його

політичні переконання мусять бути такі, щоб уможливити тій нації щасливе існування. Тому найгостріша критика Шевченка вдаряє постать, яку він дуже любить, до якої він має тому особливо великий жаль. Це постать великого гетьмана України Богдана Хмельницького.

Хмельницький – так, як Дорошенко, як Підкова, був одним із виразників тієї України, якою Шевченко захоплювався. Це був символ тієї України, якої Шевченко прагнув, про яку молив Бога. Це був символ «слави дідівщини», «ясновельможний гетьман» «в золотім жупані», символ державної сили. Прагнення повернення на Україну гетьманату підтримане дуже позитивною характеристикою Хмельницького, як людини, яку подає Шевченко в монолозі першої душі містерії «Великий льох». Там Хмельницький представлений як справжній батько свого народу. Хмельницький і його дружина, гетьманша, жили як одна родина із співжителями села Суботова. Велике тепло, з яким говорить Прися про гетьмана і його дружину – могло б виправдати її вчинок, мотивуючи його бажання допомогти тому доброму сусідові-гетьманові, з сином якого вона дитиною бавилася в півжмурки і який її обгортав опікою як рідну дитину.

В змалюванні Хмельницького як людини Шевченко показує свою велику справедливість і неодносторонність. Провина великого гетьмана була не в його особистих хибах і помилках, а виключно в політичних поглядах, які Шевченко розцінює як страшний злочин супроти нації, як непростимий гріх, куди більший від несвідомих, строго покараних гріхів трьох дівочих душ із «Великого льоху».

В Шевченковому понятті держава асоціюється з образом своєї хати, в якій родина може жити в повній гармонії, пов'язана кровно і звичаєво. Це метафоричне окреслення держави як хати з'являється в Шевченка лише два рази – хоч «хата», чи «своя хатиночка» в нього виступає дуже часто вже в прямім або півметафоричнім розумінні. Зате окреслення України Матір'ю – повторяється протягом цілого Кобзаря велику кількість разів, і це поняття, цей символ України-Матері є в нього постійний. В деяких випадках постать Матері є алегорична, як в «Розритій могилі». Але є випадки, коли згадка про Матір підкреслює кровну, психологічну і моральну єдність суспільства, того нового, ідеального суспільства:

І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі [4, с. 474].

Отже – справедлива держава, на оновленій і очищеній від гріхів себелюбства і знуцання над слабшими землі – це є родина, в якій існує любов і посвята одного для другого. Такою бачить Шевченко Україну в минулому. Такою він її хоче бачити в майбутньому. Він звертається до Матері-України, використовуючи вдруге символічний образ хати – тепер ще й світлиці, як незалежної держави:

Воскресни, мамо! І вернися
В світлицю – хату; опочий,
Бо ти аж надто вже втомилась,
Гріхи синові несучи.
Та чиї ж то гріхи несе на своїй душі Україна?
Ой Богдане, Богданочку!
Якби була знала,
У колисці б задушила,
Під серцем приспала [4, с. 170].

Цей материн докір повен і нестерпного болю – і неприхованої любові до сина, що межує із прокльоном, є одним із найсильніших Шевченкових інтерпретацій Переяславського договору. Але, як Шевченко сам говорить з Богданом, то в нього слова значно гостріші:

Якби то ти, Богдане п'яний,
Тепер на Переяслав глянув!
Та на замчище подививсь!
Упився б! Здорово упивсь!
І препрославлений козачий
Розумний батьку!.. і
в смердячій
Жидівській хаті б похмеливсь
Або в калюжі утопивсь,
В багні свинячій.

Амінь тобі, великий муже!
Великий, славний! Та не дуже...
Якби ти на світ не родивсь,
Або в колисці ще упивсь...
То не купав би я в калюжі
Тебе преславною. Амінь [4, с. 446].

Шевченко утверджує тут думку, яку сказала Мати-Україна дуже ніжно, – словами не лиш гострими, але й образливими. Таких слів він вживає в моментах «святого гніву» на зрадників України:

Раби, підніжки, грязь Москви,
Варшавське сміття – ваші пани... [4, с. 248].

Шевченко так гостро висловлюється про кожного «недолюдка», що хоче «Матір катувати». І він мав на це право. Адже Шевченко все своє життя зв'язав із долею України. Вся його творчість – навіть у інтимних, особистих моментах просякнута думкою лише про Україну і її добро. Він молився за Україну, навіть як його особисте життя було під загрозою. До цього закликає всіх:

Свою Україну любіть.
Любіть її... Во врем'я люте,
В останню тяжкую мінуту
За неї Господа моліть [4, с. 284].

Для Шевченка його власна доля є маленькою проти долі України, хоч і в нього, як і в кожної людини, є бажання особистого щастя. Але:

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні.

.....
Та не однаково мені,
Як Україну злії люде
Присплять, лукаві, і в огні
Її окрадену збудять...
Ох не однаково мені [4, с. 275].

Те чого Шевченко так боїться, можливо, вже сталося в деяких моментах: Україна була обікрадена, поки не прокинулася, бо не увесь народ готовий був будувати і боронити свою державу, коли прийшов той

час. Шевченко на цьому не зупиняється, він вимагає, щоб кожен, хто несе свій «хрест-кайдани», доніс його, «до самого, самого краю». Тому він вважає, що цього замало, як він несе в жертву Україні своє щастя на землі. Він віддає їй найбільшу жертву: спокій своєї Душі.

Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що проклену святого Бога,
За неї душу погублю! [4, с. 299].

Але і тут він не хоче губити своєї душі даром. Він ставить свою душу коло найвищого престола закладником за волю України, не хоче найвищої радості і спокою своєї душі, доки «не понесе з України у синєє море кров ворожу», доки всі діти України не встануть і не окроплять волю «вражою злою кров'ю». Тоді прийде і прощення трьом душам – свідкам трьох катастроф Української держави, прийде прощення і «нерозумному синові» України, Богданові. Адже Переяславський договір, символізований Богдановою Церквою в Суботові, мусить завалитись; і чужинці більше вже не сміятимуться з наших святинь:

Не смійтеся, чужі люде!
Церков-домовина розвалиться...
І з-під неї встане Україна.
І розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти!.. [4, с. 227].

Державно-правові проблеми привертали увагу Шевченка головним чином тому, що їх розгляд давав можливість викрити і показати порочність самого існування кріпосницько-самодержавного ладу царської Росії, непримиренність існуючих у ньому суперечностей. Це необхідно було для обґрунтування і підтвердження основної ідеї про необхідність рішучої боротьби із самодержавством і кріпацтвом. У своїх творах Тарас Шевченко показав, що в царській Росії злочинність охоплює всі верстви і утворює немов суспільну піраміду, увінчану першим у російській державі злочинцем – царем. Поет дав широку картину великої неправди і

мерзоти, що лежить в основі політичного ладу Російської держави. Поміщики-кріпосники у творах Шевченка, – це тирані, злочинці. Показав, що церква стала на службу темному царству насильства і гніту, зробившись моральною підпорою всіх злочинних порядків.

Хочеться звернутись до тієї ділянки Шевченкових роздумів, про які не прийнято було говорити, бо на них було накладене офіційне «табу» давніми і новітніми ідеологами імперської системи. Інакше кажучи: якою Шевченко хотів бачити Україну, в яких взаємозв'язках зі світом, чи його можна вважати борцем за національну незалежність і державну самостійність українського народу?

Устами Шевченка заговорила тисячолітня Україна, показуючи свою розтерзану душу в його віршах. Віковий біль народу, що був на грані забуття свого походження і своєї історії, вилився могутнім потоком із Шевченкового серця і втягнув у себе великі і малі струмки народного буття. Шевченко з'явився на зламі двох епох, що загрожували Україні повним небуттям і врятував її (Україну) своїм могутнім словом. Тут постає нав'язливе питання: чи мислив він тоді, що соціальне визволення неможливе від національного, що вільна, незалежна особистість і окремої людини, і всієї нації може сформуватися лише в умовах державної незалежності?

Важливим документом для розуміння Шевченкового бачення України, а не міфологічного творення ним її образу, як вважають деякі науковці, є передмова до другого «Кобзаря». Для Шевченка того часу було абсолютно ясно, що українці не є росіянами, а українська мова не є російською або ж російським наріччям: «А на москалів не вважайте, нехай вони собі пишуть по-своєму, а ми по-своєму. У їх народ і слово, і у нас народ і слово» [5, с. 314].

Говорячи про М. Гоголя і В. Скотта, Шевченко стверджує, що вони були відщепенцями від свого народу, бо не знали своєї мови, «а може, і ще було що-небудь, що вони себе одцурались» [5, с. 314].

Поезія періоду «Трьох літ», як і всіх наступних етапів, що виявляє Шевченківську концепцію історії України і концепцію українського народу та його державності, дає підстави для багатьох суджень на предмет його націоналізму чи сепаратизму.

Цікаво, що політичний антипод Хмельницького, гетьман Іван Мазепа, що іншим шляхом йшов до утвердження державної незалежності, порушивши Переяславський договір і зважившись на розрив з Росією, майже не згадується Шевченком. Це пояснюється, очевидно, тим, що ім'я Мазепа заборонялось, а позитивні згадки про нього переслідувались. І все ж Шевченко виявляє своє ставлення до Мазепа. У згадуваній уже поемі «Великий льох» друга душа покарана за те, «Що цареві московському коня напоїла – в Батурині: як він їхав в Москву з Полтави» [6, с. 293]. Факт здобуття перемоги під Полтавою військ Петра I над з'єднаними силами Мазепа і Карла XII розцінюється як наруга над справедливістю, як злочин перед українським народом. У поемі «Іржавець» поет уже дає пряму оцінку Полтавській битві і аналізує її наслідки для України. Козаки здобули б перемогу, «якби були одностайне стали та з Фастовським полковником гетьмана єднали» [7, с. 46]. Тут йдеться про Семена Палія, який у свій час зробив донос Петрові I на Мазепу, в якому стверджував, що той задумує «зраду» проти царя, а потім воює у складі війська Петра під Полтавою. Осуджує Шевченко і прилуцького полковника Гната Галагана, який приєднався до Мазепа, а потім йому зрадив і брав участь у зруйнуванні Січі та розправі з полоненими козаками.

До постаті Семена Палія звертається Шевченко у вірші «Чернець». Осмислюючи свій життєвий шлях, що водив його в Сибір, Палій попадає у сум'яття. Який же кінець, яка оцінка його страждань? Тепер на схилі літ, у монастирі він самотній і всіма забутий, тяжкі думи обступили його, бо життя прожите не принесло користі для України: «Для чого я на світ родився, свою Україну любив?» [7, с. 56].

Семен Палій був спільником Петра I, покладав надії на російського царя у покращенні становища України, та мрії його виявилися нездійсненими, бо виникли на фальшивій основі, на нерозумінні конкретних історичних реалій: Україна не знайшла щастя у спілці з Росією, у тій спілці, яку Палій утверджував усе своє життя.

Вірш «Заступила чорна хмара» підносить політичну ідею – ідею боротьби за єдність і незалежність України. У діяльності гетьмана Петра Дорошенка, який уклав договір з Туреччиною, щоб визволити Україну з-

під московського і польсько-шляхетського ярма, Шевченко побачив справжнього патріота, що свідомо шукав виходу із складної політичної ситуації, подібно як згодом це робив і гетьман І. Мазепа.

Отже, українська національна ідея була для Шевченка однією з основних, визначальних у його творчості, постійно живила його поетичну свідомість. Саме ця ідея дала йому можливість стати національним пророком, розбудити український народ. Шевченко був свідомим того, що попередні політичні союзи і об'єднання не принесли і не могли принести Україні визволення. Колоніальна залежність – як наслідок цих об'єднань – могла бути усунена лише через народну революцію і будівництво незалежної української держави.

На думку Шевченка, козацька республіка на чолі з виборним гетьманом з успіхом могла утверджувати мир і спокій на українській землі. Однак її (республіки) не стало. І багато хто із Шевченкових сучасників мріяв про її відродження. Сам Шевченко, як ми бачили, оспівав козацьке лицарство, прагнення гетьманів утвердити українську державу на демократичних засадах. На жаль, ці прагнення здійснювалися не завжди успішно і не скрізь достойними засобами. Всього було, а найбільше – горя, сліз і крові. Тому не випадково пізніше поет виніс свій суворий, але справедливий, вирок багатьом гетьманам-запроданцям у поемі-посланні «І мертвим, і живим...»: «Раби, подножки, грязь Москви, Варшавське сміття... ваші пани, ясновельможі гетьмани» [6, с. 333].

Шевченко закликав збагнути історію, очистити її від шовіністичних нашарувань і спрямувати демократичним шляхом. Його вірші на історичні теми при автентичності змісту оспівували єднання сучасних йому народів на антикріпосницьких, антимонархічних засадах. Поета приваблював республіканізм Джорджа Вашингтона з його законами, хоч зразки того республіканізму були відомі на українському ґрунті ще з часів Запорозької Січі і Конституції Пилипа Орлика. Та разом з тим Шевченко різко виступив проти тих слов'янофільських діячів, що цуралися власного народу, відрікалися від своєї мови: «І Коллара читаєте з усієї сили, і Шафарика, і Ганка, і в слов'янофіли Так і претесь... І всі мови слав'янського люду – всі знаєте. А своєї дастьбі...» [6, с. 332].

Слов'янську федерацію Шевченко розглядав як один із можливих,

але не єдиних, шляхів визволення України, осмислення її самостійності, неповторності мови, культури, історії, як самоусвідомлення українців окремим народом, надією:

Все розберіть... та спитайте

Тойді себе: що ми?...

Чиї сини? яких батьків?

Ким? за що закуті?... [6, с. 332].

Таким чином, відчуття прокляття, злої долі, що нависла над Україною – одна з провідних тем творчості Шевченка. Стан України, з одного боку, є наслідком дії зовнішніх ворогів, а з іншого – підступних і злих сил. Поет доходить гіркою висновку, що коріння негараздів лежить всередині – у втраті національної пам'яті й гідності. Він сподівається що відродивши пам'ять, мову, культуру може відродитися Україна.

Тарас Шевченко виступав за возз'єднання слов'ян, але він ненавидів офіційну Росію як демократ, який бачив у царях головних винуватців закріпачення українських селян, як федераліст і кирило-мефодієвець, який ненавидів централізм. Як політичний радикал та республіканець, який був ворогом монархії та самодержавства взагалі. Він виступав також і як український патріот, який бачив не лише російський уряд, але й російське громадянство, що заважало українській національній самостійності, державності, культурі.

Державним ідеалом для Шевченка була демократична народна республіка з пануванням української національної ідеї, бо тільки «в своїй хаті своя й правда, і сила, і воля» [6, с. 330].

Література

1. Зайцев П.І. Життя Тараса Шевченка / П.І. Зайцев. – К.: Обереги, 2004. – 480 с.
2. Драгоманов М.П. Шевченко, українофіли й соціалізм. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до книги: <http://litopys.org.ua/drag/drag13>.
3. Маланюк Е. Посланіє. Книга спостережень: проза / Євген Маланюк., Торонто: Гомін України, 1966. – Т.2. – 478 с.
4. Шевченко Т.Г. Кобзар / Тарас Григорович Шевченко. – К.: Всеукраїнське товариство «Просвіта», 1993. – 512 с.
5. Шевченко Тарас. Повне зібрання творів: у 6-ти томах. – Т. 6: Листи, нотатки. Фольклорні записи / Тарас Шевченко. – К.: Вид-во Академії наук УРСР, 1964. – 640 с.

6. Шевченко Тарас. Повне зібрання творів: у 6-ти томах. – Т. 1: Поезії (1837 – 1847) / Тарас Шевченко. – К.: Вид-во Академії наук УРСР, 1963. – 483 с.

7. Шевченко Тарас. Повне зібрання творів: у 6-ти томах. – Т. 2: Поезії (1847 – 1861) / Тарас Шевченко. – К.: Вид-во Академії наук УРСР, 1963. – 631 с.

Анотація

Кисляк Л.Н. Державницькі ідеї у творчості Тараса Григоровича Шевченка. – Стаття.

У статті розглядаються державницькі ідеї Т.Г. Шевченка. Зокрема, аналізуються погляди поета на історичне минуле, його героїв, причини втрати державності, простежується вплив на розвиток національної ідентичності українців.

Ключові слова: Слов'янська федерація, козацька республіка, народна революція, самодержавство, демократія, рівність, братерство, українська національна ідея.

Аннотация

Кисляк Л.Н. Государственные идеи в творчестве Тараса Григорьевича Шевченко. – Статья.

В статье исследованы государственные идеи Т.Г. Шевченко. В частности, анализируются взгляды поэта на историческое прошлое, его героев, причины потери государственности, отслеживается влияние на развитие национальной идентичности украинцев.

Ключевые слова: Славянская федерация, казацкая республика, народная революция, самодержавие, демократия, равенство, братство, украинская национальная идея.

Summary

Kyslyak L.N. Statehood Ideas in T. Shevchenko's works. – Article.

The article investigates T. Shevchenko's statehood ideas. In particular, the poet's views at the historical past, its heroes, causes of statehood loss are analyzed. The impact of poet's ideas on the development of the national identity of Ukrainians is traced.

Key words: Slavic federation, Cossack republic, People's Revolution, autocracy, democracy, equality, fraternity, Ukrainian national idea.

УДК 340.155.2 (091) : 349.6 : (436)+(439) : (477.83/.86)

Л.Я. Коритко

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри теорії та історії